

હિંદની સદીઓની ગુલામી

અને તેનાં કારણ.

તા. ૧૦-૭-૧૨ ના રોજ કચ્છા મુકામે
છદ્દમાહિના મેદાનમાં ૧૦૦૦૦ શ્રોતાઓ સમક્ષ,
સ્વામી અત્યંતેવે આપેલું બાધણ.

પ્રકાશક

સવજી હિંદ જામનગરવા પ્રા.

લોન્ડન રોડ-કચ્છા.

સન ૧૯૨૨

પૃ ૧૦૦૦

કાંમત. -૧-૦

હિતચક્ર પ્રેસમા હ. વા. ઠાકરે બાપુ-કચ્છા.

ગુજરાત વિશ્વકોશ સદીઓની ગુલામી અને ૨૦૦ વર્ષોના કારણે સ્વામા સત્યદેવનું મનનીય ભાષણ

પ્યારા ભાઈઓ, બહેનો, તથા માતાઓ, આગલે દિવસે મેં નીવેદન કર્યું હતું કે સત્યાગ્રહની ગુલામી અને તેના અસખ્યાત એ વિષયમાં મારા ખ્યાલો આપની સમક્ષ રજુ કરીશ. આ બ્યાખ્યાન માળા મેં અહીં એટલા માટે શરૂ કરી છે કે તમને આઝાદીના વિચાર કરવાની આદત પડે. હું રાજનીતિ શાસ્ત્રનો અભ્યાસી છું. રાજનીતિ શાસ્ત્ર વિષે લોકોમાં ખ્યાલો ફેલાવવા દેશમાં હામ હામ ધુણું છું.

દેશને રાજનીતિ સંબંધી તાલીમની જરૂર છે.

હું માનું છું કે બવા ઇંગ્લેન્ડમાં પોલીટીકલ સાયન્સ એટલે રાજ ચલાવવાનો ઇલાક સૌથી ઊંચા દરજ્જાનો છે. કેમકે તે વડે સમાજ ચાલે છે. જો રાજ વહીવટ સારો નહિ તો ઉન્નતિ નહિ. તેથી રાજનીતિ વીષે કેળવણી લેવી તે હરેક નાગરીકની ફરજ છે. જો નાગરીકને રાજ વહીવટ સંબંધી વાકેફગારી ન હોય તો તે હાયક નાગરીક કહેવાય નહિ. પોલીટીકલ સાયન્સને શ્યાસનનો ઇલાક કહે છે. આ ઇલાકની વાકેફગારી જોટલી ઓછી તેટલે દરજ્જે તેવા મુલકમાં ગુલામગીરી વધારે. હિંદમાં મઝહબની વાકેફગારી બહુ છે, આદમી વીષે બેસીને સાધારણમાં સાધારણ માણસ પણ વાત કરી લીએ. પણ જો તેમને પુછો કે સ્વરાજ શું છે? ફર વેરા શું છે? ફર વેરા લેવાનો અધિકાર કોને હોય? તો તેઓ કહેશે કે તે બાબતમાં મેં કંઈ જાણતા નથી.

ગૂજરાત વિદ્યાપીઠ ગ્રંથાલય

[ગુજરાતી કૉપીરાઈટ વિભાગ]

અનુક્રમાંક ' ૮૦૦૨૨ વર્ગિક

પુસ્તકનું નામ રિટની ૨૧૧૫૦૦ની
ગુજરાતી

વિષય નંર : ૨૪૨૭.૯૨૨

(૩)

બીજા મુશ્કેલીમાં આવું નથી

તમે અમેરીકા જાઓ, જર્મની જાઓ અને એક સાધારણમાં સાધારણ મજૂરને અથવા કીસાન એટલે ખેડૂાને પુછા તો તેઓ પોતાના મુલકના રાજ વહીવટ વિષે હરેક બાબત જાણે છે એવું તમને માલમ પડશે. તેઓ પોતાના મુલકની બાબતો વિષે ખુબ ચર્ચા ચલાવે છે. હું અમેરીકામાં પગે ચાલીને ૨૩૦૦ માઇલ ધુમ્મો, મામ મામ ગયો તો મને માત્રુમ પડ્યું કે ત્યાંના ખેડૂનો પોતાના મુલક ઉપરાંત ગેર મુલકો વિષે પણ ઘણી વાકેશીઅત ધરાવે છે. અમેરીકાનો મારી સાથે હિંદુસ્તાન વીષે ચર્ચા ચલાવતાં તેનો એ સખ્ય છે કે પોતાના મુલકની ચાતોની બાબતોની નાનપણથી તેમને તાલીમ મળે છે. પણ

બદ્ધીસ્મતથી હિંદમાં ઉત્કૃષ્ટ છે

અહીંયાં છોકરાઓને નીશાળમાં રાજનીતિ સાંચ વિષે, પોતાના દેસના વહીવટ વીષે કાંઈ શીખવવામાં આવતું નથી. કેમકે આ મુલક માં કેળવણી આપવાની અસલ મકસદ ગુલામો, કારકુનો, અરવા ગુલામી ઉઠાવનારા નોકરો પેદા કરવાની છે. નીશાળો અને કોલેજો કારકુનો બનાવવાનાં કારખાનાં છે. કોલેજોમાંથી નીકળનારાને પતો હોતો નથી કે તેમનો મુલક કદ કાલતમાં છે. અહીં કાલત એટલી ખરાબ છે કે કેળવણીને લીધે જેમનાં મસ્તિક ઉંચા હોવા જોઈએ, જેમનાં દીમાક તેજસ્વી થવાં જોઈએ, જેઓ થી. એ. થાય છે, જેઓ ઈડિયન સીવીલ સર્વીસની પરીક્ષા માટે જાય છે તેમનામાં

આત્મ સન્માનનું જ્ઞાન પણ ન મળે.

આનું કારણ એ છે કે આ મુલકમાં જે તાલીમ અપાય છે તેજ તેમનું સ્વમાન, સ્વદેશાભિમાન વધારે તરી હોતી નથી. વેશ્યાખાનુ

(૪)

માં બેસીને રૂપીઆ લઈને ઓરત પોતાની ઇજ્જતને વેચે છે, તેજ રીતે આપણા ભણેલાઓ મંડીમાં રૂપીઆ માટે વિધાને વેચે છે. એવું અહીં અજાન છે. આના ઝાઝેલ આપણા મુલકના ભણેલા છે. હકઅલી અને શેક્સપીયર પઢનારાઓ વેશ્ચાની પેઠે વિધાને વેચે છે. તે જોઈ મારું કલેજું ચાકચાક થઈ જાય છે. અમેરીકામાં ધુમીને આવ્યા પછી મેં નિશ્ચય કર્યો કે લોકોને રાજદારી તાલીમ દઉં. આજે નહિ, પણ હું અમેરીકાથી આવ્યો. તે દિવસથી એ પોકાર લઈને આવ્યો છું કે

Resistance to Tyranny is obedience to God

એટલે જીલમની સામે થવું તે ઇશ્વરના કહ્યાગરા થવા ખરેખર છે. ૧૯૧૧ ની સાલથી મેં અવાજ ઉઠાવ્યો છે ત સત્યધર્માં Rights of man નામની એક ચોપડી લખી છે ને તેનો તરજુમો સીંધી માં પણ થયો છે તેમાં મેં Freedom of speech તથા ઇન્સાની હકક વિષે લખ્યું છે. ૭-૮ વરસ ઉપર હું કરાંચીમાં પણ આવ્યો હતો. મારા ભાષણની હારમાલા શરૂ કરી હતી પણ આમીલ એસોસી એશન વાળા ડરી ગયા, ને મારું ભાષણ બંધ રખાવેલું. કરાંચીમાં હું નવો નથી. તેથી મને થયું કે થોડા દિવસ અહીં રોકાઈ જાઉં ને સરળ જાનમાં વ્યાખ્યાન દઉં. આપ લોકોને સ્વતંત્ર રીતે વિચાર કરતાં શીખવાની જરૂર છે. હું તો આદમીની પુળ કશું નહિ, પણ અસુલો-સિધ્ધાંતોની પુળ કરનારો છું. આપ પણ સ્વતંત્ર રીતે વિચાર કરતાં શીખો ને સિધ્ધાંતોને માનતાં શીખો, તો તમારા નેતાઓના જોલ ગયા પછી તમે શીકરમાં આવી પડશો નહિ. કેમકે સ્વતંત્ર વિચારથી શાંતિવાની તાકાદ આવી હશે. ઇંગ્લાંડને કીયનર

(૫)

એવો તો તેને બીજો તેની જગા લેનાર મળી આવ્યો. કારણ તેમની
ઓરગેની ઝેશન યાને વ્યવસ્થાપક શક્તિ છે. ત્યારે અમારા દેશમાં તે
શક્તિનહિ હોવાથી

એક એક સંસ્થા એક એક આદમી ઉપરજ નિર્ભર છે.

એવો એક આદમી જાય એટલે આખી સંસ્થા ભાંગી પડે. જાપાન,
જર્મની, અમેરીકામાં આવું નથી. પણ તમે તો ખુદા પર આધાર
રખી હાથ જોડી બેસનારા છો. આમ તમે તમારી લડત કદાપી
નહી જીતો. આ હિંદુસ્તાનની સર જમીન વેદ, ઉપનિષદ, હુગ્ગન
રામાયણ, મહાભારતના મહત્ત્વ જ્ઞાનની અં ભુમી છે. છતાં આ મુ
લકના લોકો ગુલામ કેમ છે? આ રાવાલે મને બહુ હેરાન કયો.
૬-૭ સદી થયાં હીંદુ લોકો ગુલામ બન્યા છે. ૧૫૦ વરસ થયાં
હીંદુ મુસલમાન બને ગુલામ બન્યા છે. તો આવું કારણ શું છે?
આ મુલકમાં શીખ, ગુરખા, પઠાણ, મોપલા જેવા બહાદુર લડવઈયા
છે તો આવો મુલક ગુલામ કેમ હોય? દરેક આદમી જેનામાં શોચ
વાની તાકાદ છે તેને દુઃખ થશે કે આવા મુલક ગુલામી કેમ સહન
કરે છે? તમારી દસ્તાથી તમને ચોટ કેમ નથી લાગતી? ગઈ કાલે
પોતાના બાપણમાં માતાજી (ખીજમાં સાહેબ) એ કહ્યું કે તમે
હજી કેમ જાગતાં નથી? મને અમેરીકાના લોકોએ કહ્યું કે

૩૦ કરોડ ઉપર ૧ લાખ રાજ કરે છે

તેની તમને સ્મર કેમ નથી આવતી? આ વાત ઉપર મેં શોચેલ
છે, ને શોચવાથી જે મારા જોવામાં આવ્યું છે તે હું તમોને જણા
વીશ, જે દરદનું કારણ સમજી ઈલાજ કરાય તોજ દરદ દુર કરી
શકાય છે. તો હું તમને

(૬)

પાછલી તવારીખ

માં લખ જવા માયું છું. હિંદની તવારીખમાં એક જમાનામાં એક અત્યંત મહાન આત્મા થઇ ગયો. તેનું નામ ગૌતમ બુદ્ધ છે. તેણે રાજ છેડ્યું. ને દુનિઆનું દુઃખ દુર કેમ કરાય તેની વિચારણા કરવા ૭ વરસ તપસ્યા કરી અનાજનો એકેક દાણો ખાઈને તેણે બદન સુકાવી છાકડી જેવું કરી નાખ્યું. ને પછી જ્ઞાન મેળવ્યું. તેને મલમ પડ્યું કે જો આદમીએ સુખ મેળવવું હોય તો તેણે કીક તરેહથી સમજવું જોઈએ કે સમ્યાપ્ત પર ચાલવું, દયા રાખવી, અને અચ્છા કામે દ્વારા એટલા મેળવવી. ગૌતમ બુદ્ધે આમ નવો ધર્મ સ્થાપીત કર્યો. આ બાબતને હિંદની તવારીખ સાથે નાદેશક છે. બુદ્ધે એવું જ પર જરા કામ કર્યું કે તેની અસર આખી દુનિઆ પર ફેલાઈ છે.

ભગવાન બુદ્ધે ઉંચા દ જન્મના ત્યાગનો

ખ્યાસ બતાવ્યો છે. તેમણે કહ્યું કે આદમીએ વીષય-નદમને મારવો જોઈએ. અહંકાર છોડવો જોઈએ. ભગવાન બુદ્ધે પોતાના ઉત્તમ કાટીના ત્યાગ વડે ફકીરોની ઓરગેનીએશન બનાવી. બુદ્ધના શીષ્યો બુદ્ધ શરણું ગચ્છામીનો મંત્ર લઈને દુર દુરના દેશમાં ગયા. બુદ્ધે એવું જીવ જરત ઓરગેનીએશન કે જેના સંઘ બળેના સુકામલો આજે યુરોપ નયા કરી શકતું તે બુદ્ધે બતાવ્યું કે સંત્રમળ વગર કાંઈ થઈ શકતું નથી. ચીન, જાપાન ટીબેટ, કદદાર મલાયા અને મેક્સીકો સુધી બુદ્ધનો ઉપદેશ પહોંચ્યો હતો. બુદ્ધ પછી

અર્થશીલક

થયો હતો તે એવો મહાન રાજ થયો કે તેવો દુનિઆબરની તવારીખમાં તમે નહીં બતાવી શકો. ચીનાઈ વિદ્વાન હયુઅનશંગનું શ્રદ્ધ

(૭)

નામું તમે વાંચશો તો તમને માલુમ પડશે કે હિંદમાં તે વખતે ચોરી ન થતી. વ્યભીચાર ન થતો. આ ગૌતમ બુદ્ધના શીક્ષણનો પ્રતાપ તમોને આ બધી બાબતોકહેવાનું કારણ એ છે કે હિંદ ગુલામ કેમ થયું એ સવાલનો આ તવારીખની બાબતઉપરથી હું તમોને જવાબ આપવા માગું છું. તે જવાબ એ છે કે બુદ્ધના મહાન શીક્ષણ, બુદ્ધના મહાન ધર્મને હિંદ બહાર હાકી કાઢવાને હીંદે જે પાપ કર્યું તેનું કળ હિંદ આજે પોતાની ગુલામીમાં ભોગવે છે. બુદ્ધ ધર્મને હિંદમાંથી કાઢવામાં હીંદે જે ગુન્હો કર્યો તેનું પ્રાથસ્થાન આજે ગાંધી તમોને બતાવે છે.

Hatred is not conquered by hatred but by love

એટલે ધીકકારને તમે ધીકકાર વડે ટાળી શકશો નહીં, પણ પ્ર્યાર વડે. ગૌતમ બુદ્ધે જે ઉપદેશ કર્યો હતો તેજ ઉપદેશ સેકેડા વરસ પછી ગાંધી તમને કરે છે. ને તેજ ઉપદેશ હિંદને આઝાદી પર લઈ જઈ શકશે. મહાત્મા ગાંધી જે ઉપદેશ કરે છે, તે વિચારનો પ્રચાર બુદ્ધે કરેલો ને તેને પ્રચાર દુનિઆ ભરમાં થએલો. દુનિઆ ભરમાં બુદ્ધના વીચારોનો પ્રચાર થયો છતાં

**હિંદમાં બુદ્ધ ધર્મનો દેખાવ પણ નથી
તેનું કારણ શું?**

જે બુદ્ધ ધર્મે દુનિઆભરમાં ઉગળા કર્યો તે બુદ્ધ ધર્મનું નામ હિંદમાં કેમ ન મળે? કેમકે બુદ્ધ અરપ્રસ્થતાને ન માનતા પતિતને ઉદ્ધારવાનું કામ બુદ્ધે કરેલું. આરતોને ઇજત, તથા જ્વાને સરખા હક આપવાનું બુદ્ધે કરેલું, તમામ તવારીખ જુઓ તો બુદ્ધે આ વિચારોનો મહાન પ્રચાર તલવારથી નથી કર્યો. તક્ષશીલાની યુનિવર સીટીના ખંડેરો માલુમ પડ્યાં છે. તેના સ્તુપો મળી આવ્યાં છે તેથી

(૮)

એ યુનિવર્સિટીઓ કેટલી હમ્મન હતી તેનો ખ્યાલ આવે છે. નલંદ
ની યુનિવર્સિટીમાં ૫-૧૦ ઇબર વિદ્યાર્થીઓ પઢતા, આવઃ પ્રકારની
જગ્યાતના હાથમાં તાકાદ કેમ ન હોય? પણ ભુદ્ધનો આવી ઉત્તરી
હીંદના “પ્રીસ્ટ ક્લાસ” ધર્મ ગુરૂનો ધધો કરનારાથી દેખાઇ નહી
શુદ્રોને ઉંચા ચડવો. એરતોને માન, ક્ષત્રીઓને માન-તેનો

ધર્મા

વડે જબર જસ્ત કોનસ્પીરસી માને કપટ બાજી ઉભી થઇ, અને
ભુદ્ધ ધર્મને હીંદમાંથી હાંકી કાઢવાનું તંત્ર રચાયું. સંકર દીગ વીજય
અને બીજા કીતાબોમાં કહ્યું છે કે બૌદ્ધ દેખાય ત્યાં તેની કતલ કરો,
તેને બાળી મુકો, વહાણો ભરીને ભુદ્ધોને હુબાડ્યા કેમકે તે શુદ્રોને ઉંચે
ચઢાવતા, ભુદ્ધ ધર્મીઓને બહાર કાઢ્યા પછી બહારથી તેનો ચેપ
કોઇ ન લઇ આવે માટે સમુદ્ર પાર જાય તે ધર્મથી ખારીજ થાય
એવું ઠરાવ્યું. હીંદના ધર્મ ગુરૂઓના વર્ગે આ કામ કર્યું.

તેનો નતીજો શું આવ્યો?

તેનો નતીજો એ આવ્યો કે હજારત મહમદ પેગંબરે દીનના હકના
ભુલંદ નારા કર્યા અને અરબની અંદર ભુલાલ જેવું મહાન કામ
કર્યું. તેની પણ હીંદને ખબર ન પડી. ઇરાનમાં ને ખીજે મોટી
મોટી બાદશાહી મીટ મઇ પણ તેની ખબર હીંદને ન પડી. હિંદે તો
હમે ઘહમ હઇ. દુનિયા મીથ્યા દઇ, સર્વત્ર આનંદ હઇ, આનંદ સો
સમ્મીદાનંદ-એ મીથ્યા વાદમાં ઉંધ્યા કર્યું મહમદના ધર્મોપદેશથી
નવા જોસ વાળી ફેળે શું કરતી હતી તેવું હીંદને જ્ઞાન ન રહ્યું
બે એટલે સુધી કે ગીઝનવી બાદશાહ મહમદ હીંદ પર ચઢી આવ્યો
ત્યાં સુધી હીંદે કાંઈ ન કર્યું. આજે આપણે કહીએ છીએ કે અવર

(૬)

મેંટે અમોને નામદં બનાવ્યા છે. પણુ અરે હિંદુઓ ! ગજનવી પ્રભાત
ખટણમાં સોમનાથ સુધી પહોંચ્યો ત્યાં સુધી કાંઈએ નેરે ખાળ્યો નહી
તે વખતે

કોણે તમને નામદં બનાવ્યા હતા ?

જે તમારામાં દેશનુ અભીમાન હોત તો એ આદમી સોમનાથ તક નહી
જઈ શકત. પણુ તમે તો અમ કહ્યું કે જ્યેતપી કહે છે કે હારી જરો
માટે હાથ જોડી બેસી રહ્યા ૧૭ વાર મહમદ ગજનવી હીંદ પર ચઢી
આવ્યો, પણુ તમે તો સંસારને મીચ્યા ફગી રહ્યા બુધ બતાવ્યું કે માણુ
સનાં કામો સારા હોવાં જોઈએ પણુ તમે વંદાત લીધું વંદાતને જ્યો સમજ
તેઓ દેવ બને પણુ વંદાતને ન સમજે તે અનાર્જીવ બને

ધાર્મિક અનારકાઝમ

રાજનીતિમા અનારકાઝમ એટલે અરાજકતાવાદ છે, તેમ કીરમત પર
આધાર રાખી કાંઈ ન કરવું એ એક પ્રકારનો ધાર્મિક અરાજકતાવાદ તમે
શેવ્યો તમે તો જીવન મુક્ત થવું બને ખાતું પીવું ને પડી રહેવું એને
કર્તવ્ય ગણ્યું એ હિંદુસ્તાનીઓ ! આ તમારા ધાર્મિક અરાજકતાવાદથી
મહમદ ગજનવી પછી ૫૦૦-૭૦૦ વરસનો તમ ને ઈતીહાસ બરેલો છે
અહમદશા અબ્દલી ચાલ્યા ગયા તો તેનો એ ગુલામ, તમારા અરાજકતા
વાદને લીધે બાદશાહ બની ગયા એક મામુલી આદમીએ ગુજુ જોશીના
કહેવાથી ફક્ષીણુમા પોતાનુ રાજ કરી લીધું બખત્યાર ખીલજ બગાળામા
રાજ થઈ બેઠો જોતપિ કહ્યું કે હારી જરો એટલે ચુપ થઈ બેસી રહ્યા,
મારી સાથ તમે જગન્નાથજી આવો તેના દેવળ ઉપર ચડો ત્યાં તમે અંવા
ખરાબ ચીત્રો જોશો કે એવાં નાગા, અક્લીલ, ગદાં ચીત્રો તમે કયાથ નહી
જોયાંહોય. આમ મલીનતા વધતી ગઈ ને તમે દેખતા રહ્યા પણુ કાંઈ ન કયું.

આમાં તમે ગુલામી કેમ સહન કરો છો તેનું કારણ

મળી આવે છે. કેમકે જે કોમ ગુન્હાઓની બરહાસ કરે છે તે કોમ ગુલામીની
બરહાસ પણુ કરે છે. તમે કાશી જાઓ, પ્રયાગ જાઓ, હરદ્વાર જાઓ. ત્યાંના

(૧૦)

મરીશોમા જાઓ ત્યાના પુત્રીઓનાં કામો જુઓ તમે સરકારને કહો છો કે કર લીએ છે પણ અમારી મરજી પ્રમાણે પધસા નથી વાપરતી પણ તમે મદીરોને નરોડો પીઆ આપો છો તે ડપીયાનો, રામેશ્વર ને ગયામાં ને ડપીઆ આપો છો તેનો હીમાબ પુછો છો ? તમારા કરોડો ડપીયાની શરાબ અને રડીબાજી ને જુગારમા મદીરો વાળા બરબાદી કરે છે અરે લોકો ? તમે કામ્પ્લુ સાધુઓની બુરાઇને આખો બધ કરીને જોયા કરો તો ફના તમારે થવુ જ જોઈએ

હું આર્થ સમાજ નથી.

અને મારે જીવન સુત્ર જાહેર નથી હું કે હું ચુસ્ત સનાતનીધુ પણ હું બુરાઇ જોઇ શકતો નથી આપણે બુરાઇઓ સહી લેવાની આજ્ઞાથી ૭૦૦ વરસ ગુલામી મહી અરે માઇ માધુ બબ્બે ઓરત લઇને ફરે તોય હીંદુ નમસ્તાર કર છે આમ હીંદની હાલત ન હોતતો વીદેશીના ગુલામ થવાનો વારો ન આવત ને કોમ પોતાની બુરાઇઓ કાઢતી નથી તેને માથે ગુલામી આવવીજ જોઈએ તમે મહેશો કે બીજા મુવલામા બુરાઇઓ નથી ? હું -હીંદ કે જે પણ ઉચ્ચામા ઉચ્ચ સ્થાન ઓળે વર્મ સ્થાનોમા તો નહીં ઇંગ્લાંડમા ધર્મ ગુરમા બુરાઈ હોયતા ત્યાં ૨૪-વાત ન નબી શકે, ત્યારે તમે નમાગ ઉચ્ચામા ઉચ્ચ સ્થાનમા બુરાઇઓ સહી લીઓ છો શીખોએ આજ નુરની વડત ઉપાડી છે તે ઠીક નામ કયું છે જો તમારા ધર્મ ૨૫૧ રીત હશે તો મન વીશ્વાસ છે - તમે તમરી અરધી લડાઇ જીતી ગયા તે તો હું એ બતાવવા માગતો હતો કે ૭૦૦ વરસની તમારી ગુલામીનુ નારજી અ છે ને બુધ્ધ ધર્મ જે કર્મચોગ બતાવ્યા હતા તે

કર્મચોગ તમે દોષો

તે કર્મચોગને બદલે તમે કોરા વેદાત લીધો હું વેદાતથી બરબાદાઈ નથી. ઉપનીષદો અને વેદાત અમૃત છે પણ તે અધીકારીને વાસ્તે. હકદાર વેદાત વડે દેવતા બને છે નાલાયક વેદાતની વાતો કરી હેવાન બને છે. કર્મચોગ છોડી તમે જ્ઞાનની વાતો કરી જોનો નતીજે શું આવ્યો ? તમારા આખા મુલક ઉપર વીદેશીનુ રાજ થઇ ગયું. ગુર ગોવીંદસી હે

(૧૧)

સ્વતંત્રતાનો પ્રયત્ન કર્યો હતો. પણ તેમનું કામ ધાર્મિક તોર પર હતું. શીવાજીએ મુલકને આઝાદ કરવા કોશીશ કરી પણ સીંધીયા હોદ્દાકર બીજા બીજા વર્ગો હતા. અને પેશવા પ્રાદેશી હતા તેથી આપસ આપસમાં જાતી ભેદમાંના ઝગડાથી મરાઠાઓની રાજસન્તા ફીટાઈ ગઈ. અને મુસલમાનોમાં પણ એક બારી એળ હતી. હકુમતના નીશામાં તેઓ ખુદાને બુદ્ધ્યા ને એશ આરામમાં પડયા. ને શરાબી અને રંડીબાજ પેઠી. તેથી મુસલમાનોની સલ્તનત પણ મીટીમાં મળી ગઈ.

અને હિંદુ અને મુસલમાન બંનેએ ત્રાંજા ની ગુલામી ઉઠાવી

ગીજ અવતારે ડીવાઈડ એન્ટ રૂલ એટલે લોકોમાં માંહોમાંહે કુટ પડાવી રાજ વધાર્યું. આમ આખા હિંદુ ઉપર તેમનું રાજ થયું, હવે સમજવાનું એ છે કે અગર જે બુદ્ધ ધર્મ સાથે હિંદુઓએ એવા સલુક ન કર્યો હોત તો હિંદમાં બીજેજ નતીજા આવ્યો હોત. જોતમ બુદ્ધ હિંદમાં પેદા થયા છે, તેથી જેવી રીતે મુસલમાનો મકકા ને મદીના તરફ જુએ છે તેવીજ તરેહથી ચીન, જપાન, દીબેટ, બરમા. મલાયા, શીઆમ, હિંદુસ્તાનને જુએ છે. આપ મારી સાથે ગયાજ ચાલો ત્યાં જપાની, ચીના. બરમીજ બુતાની, મંચુરીઅન અને રશીઅનો બુદ્ધના અવશેષને નમસ્કાર કરવા આવે છે. પણ તેમને વાસ્તે એક ધર્મશાળા હિંદુઓએ ન બાધવા ફીધી. બુદ્ધ મીસનરીઓએ ધર્મશાળા બનાવવા કોશીશ કરી એટલે શંકરાચાર્યે મુકરદમો ચલાવ્યો. સરકારને અકકલ છે,

હિંદુઓને અકકલ નથી

જે હિંદ સાથે જપાન ચીનનો સંબંધ ગયાના ક્ષેત્રથી જોડાય તો એશીઆની જબરદસ્ત હોસ્તી થઈ જશે એમ સરકારે જાણ શકે તેથી સરકારે ગયામાં બુદ્ધોની એક ધર્મશાળા બનાવવાના મુકરદમાંમાં ધર્મપાળની હાર કરાવી હું મુસલમાનોને કહીશ કે ખીલાફતને સવાલ તમે ઠીક ઉઠાવ્યો છે અગર જો તમે મુસલમાનો ખીલાફતને નહીં બચાવો તો પૃથ્વી પરથી

(૧૬)

તુમ મીટ જાઓ જે

હિંદુઓની હલતનું કારણ પણ આવું જ છે. હિંદુઓએ ગયામાં બૃહદ્વેદોને માન આપ્યું હોત તો આખું એશીયા હિંદુસ્તાન તરફ ખીજ નજરથી જોત. પણ હિંદુઓને અકસ્માત ક્યાં છે? તેમણે જાપાન, ચીન, ટીબેટ, સાથે દુઃશ્મની દરી કેમકે હન તે! જાહેર હૈ, જાહેર બાદશાહીન કયું ચાહીએ? નતીજે એ આવ્યો છે કે દુનિયાની કોમો તરફથી કરતી ગઈ ને હિંદુસ્તાન પડતી કરતું ગયું. તેથી જ્યારે અંગ્રેજો આવ્યા ત્યારે તેમની પાસે હથી-ચારતું બળ હતું. વ્યવસ્થા શક્તી હતી, ને દેશનો બુસ્તો હતો. તેથી હિંદુસ્તાનીઓ હારતા ગયા.

ખ્યાલનું પરિવર્તન

બુદ્ધ ધર્મને નહિ આવવા દેવાને Exchange of ideas એટલે ખ્યાલોનું પરિવર્તન વર્તન બંધ કયું તેનો આ નીતિ છે. વરસાદનું પાણી તાજું હોય છે. પણ તળાવમાં બંધાય રહે તો સડી જાય જીવડા પડે. તેમ હિંદુસ્તાને તેની અંદર વેદ, ઉપનીષદો, ને ગીતા છતાં ખ્યાલોનું પરિવર્તન બંધ કયું, તેથી ઉપલાં શાસ્ત્રો તેનો બચાવ કરવા અસમર્થ નીવડ્યાં, હિંદુ દુનિયામાં સાથે મળવું, હળવું, આવવું, જવું બંધ કયું તેથી તેની તાજગી જતી રહી, ને તેના ખ્યાલો તરફ ગયા. આજે જર્મની એક ખીના શોધી કાઢે તો આપણે કહીએ છીએ કે અમારા વેદમાં તે લખી છે. આમ પુરાણી તાકાદ ઉપર

આપણે બગલ કુટીએ છીએ

પણ તમે તો ગુલામ છો. બાપદાદાના ખ્યાલો ઉપર બગલ કુટીએ એ દીવસ શું વળે? તમારી આ દશા તે તમારી પોતાની કમજોરીનું પરિણામ છે. આ દાદ બહારની કમજોરી નથી. મુસલમાનોને મારે આ વાત કહેવી છે. કેમકે મુસલમાનો પણ કીસ્મતની વાત કરે છે. ને હિંદુઓ કીસ્મતના ગુલામ છે. વાસ્તવમાં તમારો એજ સિદ્ધાંત હોવો જોઈએ કે કામ શરૂ કરીને છોડવું નહિ. કર્મયોગ એજ જીવનનો આદર્શ હોવો જોઈએ. અહીં સંકરમાં એક દ્રષ્ટાંત આપ્યું હતું તે હું આપીશ.

(૧૩)

સ્વીટઝરલાંડનો દાખલો જુઓ

આસ્ટ્રીઆએ સ્વીટઝરલાંડને ગુલામ બનાવેલું ત્યારે મારી અત્યાચાર થતા એક વખત શહેરમાં એક ડોકાણે સ્થંભ ઊભો કરી તે ઉપર ટોપી રાખી ત્યાં આગળ જેવું પાલખમાં બન્યું હતું તેવું બન્યું. સ્વીમ લોકો નીચે તેને સ્થંભને સલામ કરવા કહે. એક દીવસ એક ક્રીસ્ટાન (ખેડૂત) ત્યાંથી નીકળ્યા તેને આસ્ટ્રીઆન લશ્કરીએ કહ્યું કે સ્થંભને સલામ કર સ્વીસ ખેડૂત કહે કે હું ખુશ શીવાય કે. તેને સલામ કરતો નથી. તો ગેર કે તને સજા કરવામાં આવશે. સ્વીસ ખેડૂત નીડર હતો. તેને આસ્ટ્રીઆન ઓફીસર પાસે લઇ જવા ઓફીસર ભણતો હતો કે આ સ્વીસ વીર પુરુષ હોયો જોઇએ. તેણે જેલ સ્વીસ ખેડૂત ને કહ્યું કે તારા ઊકારને તેડી લાવ અને તેના માથા ઉપર એક શેપ (એક ભતનું ફળ) રાખી આ શેપને કાપીને બે ટુકડા કરી નાખે તો તને માફ કરીએ. સ્વીસ ખેડૂતે ખુદાને યાદ કર્યા અને તીવ્ર માથું, શેપના ટુકડા થઈ ગયા અને તેના ઊકારને તેનેજ હાથે મારી નાખવાની આસ્ટ્રીઆન ઓફીસરની મુરદ નીબળ જઇ. આ પરાક્રમથી સ્વીસોની ખુશીની હદ ન રહી. જેવા તે ઊકારને તેડી જવા લાગ્યા તેવુંજ તેના પાસેથી એક ખીનું બાણ નીકળી પડ્યું. તેને પુછ્યું કે આ ખીનું આ માટે? સ્વીસે કહ્યું કે જો કહી તીવ્ર ફેંકતા મારા ઊકારાનું મરણ થયું હોત તો ખીન તીવ્રથી ઓફીસરના પોતાનો બન લેત. આ બહાદુર પુરુષનું નામ વીલ્યમ ટેલ છે. (વક્તાએ રોસ્થી કહ્યું કે)

હું આ વીલ્યમ ટેલનો ચેલો છું

મુલક માટે કુરબાની કરી કરવી પડે તે આથી ખબર પડે પણ તમે હિંદુ જો તો તીન કાલમાં ફનીઆને મીથ્યા ગણનાગ તેને હું શું સમજવું? કરવી લોખ ફેરોએ કહ્યું છે કે:—

Tell me not in mournful numbers
Life is but an empty dream
Dust thou art to dust retunest
Was not spoken of the soul?

(૧૪)

જીવન મીઠ્યા છે. મદીમાં મળી જવાનું છે. એ વાતો મને કહેયો. નહીં એમ લોચકેયો કહે છે. આ સંબંધોમાં જમારા કર્મ યોગનું શી ફળ છે તમે આત્મા અબર અમર છે. એમ કહે છે તો

હરતે કયું હો ?

સારું છે કે આજે તો હર નીકળી ગયો છે. પંજનમાં ગુજરાનવાજા હું ગયો ત્યારે ત્યાંના મંજળસેનને ત્યાં હું ઉતર્યો હતો. ઉતર્યા પછી મંજળસેન મને કહે કે સ્વામી તમેને હું મારા ઘરમાં રાખી શકીશ નહીં. કેમકે સી આઈ. ડી. તમારી પાઠળ ફરે છે. આ એજ દીવાન મંજળસેન સરકારને લેણું વખતે ખુબ મદદ કરી હતી તેને આજે શીડી કરાવી સરકારે કાચા પાણીની સબ કરી છે. તેની સમયી હુ જાહુ ખુશી થયા છું. સી. આઈ. ડી. થી હરતો તે હવે ખુબ મળખુત બનશે. એ તો ખરેખર બહુ ખસળ જમાને હતો. તે જમાનો ચાલ્યો જઈ હવે નીંદર પાણુ આવતુ જાય છે. ખરૂં છે કે આજના દીવેશન એટલે ના ઉમેદી દેખાવ દષ્ટ રહી છે. પણ આ ના ઉમેદી જામુથી વાત છે. જે કામ આપણે ઉઠાવ્યું છે. તે હવે ઉઠવાના નથી.

આજે લડતની જડ મળખુત થઈ ગઈ છે

હવે તેને ઉમેદી સમાય તેમ નથી. તે વીરે કેઈ દીવસ વંતુ કહીશ. આજનો વીરવતો સદીયોની ગુલામી અને તેના કારણેનો છે તેમાં જોયું કે કનસેવસન જોડે છંદગીના કાર્કની કલ્પનાજ આપણે ઉઠાવી બાધી છે આપણે છંદગી થી મક્કસ સમજ્યા નથી તમે તો એમજ સમજ્યા કે ખાડી ગુનરા કરવો ને જામ નામ લઈ ગુલામમાં પડી રહેતું એ જ ચામ કયો આદર્શ છે. મારે પણ આદર્શ એજ છે. પણ મારો મુલક આઝાદ હોય તેજ હું તેમ કરી શકું. આજે મુલક આઝાદ હોય તો હું પણ હીમાલયમાં ચાલ્યો જઈ ને ઉંચેરનું ચોતન કરું પણ

કર્મચોગ પહેતાં હોય ને પછી જ્ઞાનચોગ હોય

આ તો તમે ચોગ વગર જ્ઞાનચોગની વાતો કરો છે ને તેથી આજે કર્મચોગ

મેં સંત્રાપ આદર્યો' છે. જીવગી એજ લડાઈ છે જે ડોકરો મસરત નથી કરતો તેનો જીસમ કમજોર રહે છે. તેમજ માણસોનું છે. અમારા લોકોમાં લામણીઓ જેટલો ખોફ છે કે કોઈની માતા કે બહેનને કાઢી જાય' કહે તો સાંભળ્યું ન હોય એમ ચાલ્યા જાય છે. કહ્યો કે આપણે બદમાશ થોડાજીએ. પણ હું તો તેમ ન કરું. ગળાદારને હું તો કહું કે એ ગાલીના હું સ્વીકાર નથી કરતો, ને તેની તરે મેં કરી છું ને કદી સામાવાળો. નજ સમજો તો શું માર ખાઈ લેા' હું તો માર ખવાવાળો નથી.

વાનથી ન સમજો તેને લાતથી સમજાવવા બેઠાએ

મેં આ સુન્યાસીને, નમ નથી મહેલો પણ નાગરીકતા ધર્મની વાત છે આટલું ટૂંકી આજનું કા.પણ હું પુર કરીશ મેં તમેને ગુલામીનો સબજ સમજાવ્યો છે માટે આજથી તમે સીધાન બાધો કે ગુલામીની બરદાસ નહીં કરીએ અગર કોઈની - દર જુરાઈ હોય તો તેની બરદાસ ન કરો. ને સાફ કહી દીધો કે "જુરાઈ નહીં દેવ શરતે હું" જુરાઈ સામે જુગવાની આડતથી ગુલામી માટે તમે જુગવાનું શીખી જશો. મનેતો નાનપણથી જુગદની સામે થવાની આદત છે. હું નીશાળમા જતો ત્યારે બાપ મહે કે નરી શાદી કરતો છે, મેં કહ્યું એ મરું કામ છે માર શાદી કરવી નથી. બાપે મને વણી ગાળીએ દીધી પણ હું ઠંઠી નહીં. મેં મહયુ કે શદી કર્યો તો હું ફરીર થઈ જઈશ. એક મીત્ર મહે કે શાદી કરી પછી ફરીર થઈ જાવો. મેં કહ્યું કે શું જીને લમારી પાસે મુઝીને નહીં? આમ

૧૬-૧૭ વરસના ઉંમરમાં મેં જુરાઈ સાથે નોનકોઓપરેશન કર્યું!

કેમકે મારો બાપ મારા ઉંમર જીવમ કરતો હતો એટલે મારું નોનકોઓપરેશન બાળકાલનું નથી ૧૯૧૧નો સપ્તમા મેં હીદમા એજ ઉપદેશ કર્યો. ૧૯૧૮મા મોટીદારી ખાતે મહાત્માજીના આશ્રમમા બેઠો હતો. ધાર્મિક સુસીનિદેન મોટરમા બાળ્યો અને વોરન્ટ દેખાડન કરું કે આ પટો. મેં

(૧૬)

કહ્યું મારી આંખ જરાબર નથી. તમેજ તે પઠો એટલે તેણે “હું જાતે
 હવે” સો એન્ડ સો.” એમ વાચવા માંડ્યું. પછી કહે કે દરકત કરો. જે
 કહ્યું હમ દરકત કરને વાલા નહી. મેકીન મારા કરીને સુપરીન્ટેન્ડેન્સ હો
 તે કહે કે સત્યહેવ હું નાનાથી હેરાન છું દરકત નવાખા તમને હરકત નથી
 કીરપત્રાનીએ તેને કહ્યું કે સ્વામી યાં બસુ નથી. બાફ બીબના
 દરકત કરાવીને ચાલ્યા ગયા પછી કોરટમાં મુકાદમો થયો, પ્રખ્યાત મ્હો
 સમ્પ્રીદાન હ સીફ બેરીસ્ટરે મારો મુકત બચાવ કરવા કહ્યું મેં આફ ના
 પાડી બીબ ચારે વકીલ રોકા. પણ મેં મુકત મળતી બારીસ્ટરી-વકીલના
 ના કબુલ કરી. આમ હું પકો નોનકોએ પચેટર છું. જે બીબે આપણો હક
 હબાવે-તો વીરોધ કરવો જ જોઈએ પણ તમે તો મ્હોરો કે પીછલે કરમક
 ફલ હૈ તગદીર હૈ, કીરમત હૈ. તો હું આજે તગદીર પર કુહાડો મારવા
 આવી છું.

કુનીયા લીખારીએ મારે નથી. હું આ હી મનગાજાને માટ છે હી દના એ
 એક બચ્ચાએ આ સબક શીખવાનો છે તેજ હીંદ રોર થઇ શકશે ને
 આત્મવીરવાસ ઉત્પન થઈ, આઈ વીલ હું ઈટ, એન્ડ ટાઇ કોર ઈટ હું ક
 ને તે ક્રતાં મરીશ જે કમ કરો તે પુરું કરો અને નહીં તો

મરી ફિટિ

કામ કરવા નીકળો તો પછી કચાં વગર પાછા ફરો નહિ. મમ કચાં
 મ્હો દેખાડું જેઠાએ નહિ, આ કમ્પેશન છે. આ બુધ્ધનો કમ્પેશનનો છે
 છે. હીંદુઓએ તે કમ્પેશન જાડ્યો. મુસલમાનોએ પણ તે જાડ્યો. તેથી તે
 બાદશાહી શીઘ્ર ગઈ હવે કમ્પેશન ફરી પડે તો ફુનીયા તમ્ભરી છે.
 જાજ તમાર છે લેકીન તે માગ્યાથી મળશે નહિ, પણ કમ્પેશનથી જ મળશે.

૧ [સંપૂર્ણ]

